

УДК 37.034

Володимир КРАВЕЦЬ

м. Тернопіль

kravets@tnpu.edu.ua

ІСТОРИЧНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ СЕКСУАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

У статті зроблено аналіз становлення вітчизняної сексуальної педагогіки, показано труднощі в розумінні самого терміну «сексуальна педагогіка», узагальнено сексуальний педагогічний дискурс ХХ століття. Проаналізовано ідеї основних напрямків сексуальної соціалізації 1920–30-х років, вказано на причини, які гальмували розвиток сексуальної педагогіки в 1970–80-х роках. Окреслено предмет і мету сексуальної педагогіки на нинішньому етапі розвитку українського суспільства, визначено термінологічні нюанси. На основі аналізу ліберальних та консервативних сексуальних програм запропоновано конкретні рекомендації педагогам-практикам.

Ключові слова: секс, сексуальна педагогіка, сексуальна соціалізація, статеве виховання, сексуальна просвіта, сублимація.

Під **сексуальною педагогікою** розуміють розділ педагогічної науки, що на основі вивчення сутності та закономірностей статевого дозрівання обґрунтовує зміст та технології сексуальної соціалізації дітей та підлітків. Високий рівень сексуальної культури – ідеальна мета цього процесу, позаяк залежність від загальної культури прозаїчно нагадує про перманентність сексуальної соціалізації особистості впродовж усього життя. На жаль, до сьогодні проблема сексуальної педагогіки не знайшли належного дослідження у вітчизняній психолого-педагогічній науці, що й робить дану статтю актуальною.

Перш ніж знайомитись з основами сексуальної педагогіки доцільно розглянути коротку історію розвитку її ідей, які зароджувалися у вітчизняному педагогічному дискурсі в кінці ХІХ на початку ХХ століття. Цьому сприяли і феміністичні рухи другої половини ХІХ століття, і вихід у світ перших жіночих журналів, і праці З. Фрейда, і організація шкіл та класів спільного навчання дітей різної статі, і посилення уваги науковців до сексуальної проблематики тощо. Одним з перших, хто запровадив ще у 1904 році в науковий обіг педагогічного дискурсу поняття «сексуальна педагогіка», був Є. Лозинський [1]. Щоправда, проблематика сексуальної соціалізації дітей найчастіше включалась у контекст статевого питання, що визнавалося актуальним у педагогічній думці багатьма педагогами, хоч далеко не всі знали, як правильно його вирішувати. Поняття ж «сексуальна педагогіка», хоч і введене в науковий обіг, не було популяр-

ним серед учених з різних причин: по-перше, на початку ХХ століття все ще продовжувалась інституціоналізація педагогіки як науки, а отже й формування її предметної сфери і структури; по-друге, похідні поєднання від слова «секс» у вітчизняному менталітеті і суспільному дискурсі мали негативні смислові конотації, а тому не могли претендувати на загальну вживаність і легітимність, тим паче у такій сфері, як виховання дітей.

Узагальнюючи сексуальний педагогічний дискурс, що склався на початку ХХ століття, можна виділити декілька вузлових проблем сексуальної педагогіки, а саме: визначення того, **ким, коли і як** повинна здійснюватися сексуальна соціалізація підростаючого покоління. Перше коло питань було пов'язане з обґрунтуванням основних агентів сексуальної соціалізації: сім'я чи школа, лікар чи вчитель, батьки чи вчителі; друге – з визначенням віку, з якого має починатися сексуальна просвіта та статеве виховання дітей; третє коло питань було пов'язане з розробкою форм і змісту сексуальної соціалізації дітей (принципів, підходів, методів та методик).

Не дивлячись на широке висвітлення в численних працях лікарів, педагогів і психологів проблем сексуальної педагогіки, єдиний підхід до проблеми все ж виробити не вдалось, оскільки різні автори відображали не лише спрямованість свого професійно-групового мислення (лікарі чи педагоги), але й особливості власних політичних уподобань (ліберали чи консерватори). Однак до безсу-

мнівних успіхів вітчизняної психолого-педагогічної думки початку ХХ століття в її теоретичних розробках проблем сексуальної педагогіки варто віднести низку положень, котрі, навіть за давності років, продовжують залишатися актуальними і в наш час. Ось найважливіші з них:

- сексуальна соціалізація вимагає злагодженої і систематичної роботи всіх зацікавлених агентів виховного процесу (В. Канель);
- сексуальна соціалізація повинна бути орієнтована на цілі підготовки молоді до їх майбутніх обов'язків подружжя і батьків (О. Водовозова);
- краще дати певну інформацію статевого характеру наперед, ніж запізнитись з нею (Г. Зоргенфрей);
- доцільним є введення у викладання природознавства статевого питання (Л. Севрук);
- не варто квапити дитину дізнаватись таємниці статевого життя, поки в неї не виникли запитання щодо цього (Н. Шор-Троцька) тощо.

У педагогіці 1920-х років у розробці проблеми сексуальної соціалізації можна виділити низку напрямків. Представники соціально-педагогічного напрямку (Д. Азбукін, О. Залужний, С. Моложавий, І. Соколянський) вважали основним завданням виховних зусиль ослаблення статевого потягу. Вони наполягали на вихованні витримки, здатності до самодисципліни у прояві статевої емоції, здійсненні заходів з попередження передчасного і загостреного розвитку статевої чуттєвості і становлення нормальної сексуальності [2].

Представники психоаналітичного (фрейдистського) напрямку (передовсім, М. Рубінштейн) пропонували створення сприятливих умов, при яких статеве почуття дитини не придушувалось, а сублімувалось би завдяки цим умовам [3]. Представники антропологічного напрямку (А. Бернштейн, А. Віреніус, І. Мечніков) вважали основним шляхом раціонального статевого виховання розумну організацію соціального середовища, формування у школярів різної статі моральних якостей, необхідних для повноцінного міжстатевого спілкування. Представники медико-гігієнічного (В. Бехтерев) напрямку на перший план висували фізіологічну сторону ста-

тевих стосунків, випускаючи з поля зору питання виховання моральних стосунків між статями.

Представники ж християнсько-православного напрямку (І. Сікорський, І. Скворцов, Є. Лозинський та ін.) вважали, що *«правильне статеве виховання можливе лише на основі християнської свідомості»*. Основними умовами *«успішної боротьби з негідними проявами»* у сфері статевого життя вони називали внутрішню і зовнішню дисципліну, а статеве виховання будували на основі прямих заборон, з установкою на дошлюбну незайманість і аскетизм.

Аналіз проблеми врахування статевої диференціації у педагогіці перших років радянської влади дав змогу зробити висновок про існування двох шляхів вирішення даної проблеми. Перший – це ліквідація відкритої диференціації за ознакою статі системи народної освіти, яка існувала у дореволюційний час через запровадження спільного навчання дітей обох статей, створення єдиної трудової школи. Другий шлях вирішення проблеми врахування статевої диференціації у педагогіці був пов'язаний зі спробами окремих педагогів таємно, всередині навчально-виховного процесу враховувати статевої особливості учнів.

У результаті тотальної ідеологізації суспільства до середини 20-х років у країні офіційною точкою зору з питань сексуальної соціалізації стала вульгарно-соціологічна позиція А. Залкінда, котрий доводив, що *«статеве має у всьому підпорядковуватися класовому, нічим останньому не заважаючи, у всьому його обслуговуючи»* [4]. Ідеологічний розгром і партійний осуд педології не лише закрили питання сексуальної соціалізації дітей і підлітків для обговорення їх на сторінках педагогічної періодики, не лише вилучили статтю з радянської школи, але й дали старт новій радянській безстатевій педагогіці, яку А. Петровський назвав *«святенницькою десексуалізацією»*. Більшість учителів бачили своє завдання в тому, щоб *«заборонити»*, *«викоринити»* кохання в школі чи просто не помічати його.

Педагогічне табу стосовно будь-яких питань, що стосувалися статевого життя, зали-

шалось законом для школи, навіть якщо це стосувалось старшокласників, котрі стояли на порозі шлюбного віку. У дівчатках засуджувались ознаки їх природної сексуальності: кокетство, бажання привернути до себе увагу хлопчиків. У радянському суспільстві продовжувала розвиватися християнсько-релігійна установка: секс – для чоловіків, кохання – для жінок. Статеве виховання як таке розумілось специфічно: утримання для юнаків, підготовка до материнства для дівчат, сублімування сексуальної енергії для тих та інших. На початку 1950-х років був знайдений інший спосіб вирішення цих завдань – замовчування, дискурсивна кастрація «радянського громадянина».

Не стали в центрі уваги проблеми сексуальної педагогіки і в наступний період радянської історії, хоча в 1970-х роках все більше педагогів між іншим згадують про статеву проблематику в школі. Із запровадженням у вітчизняну школу навчального курсу «Етика і психологія сімейного життя» (1983), з'явилася надія на підготовку молоді до правильних міжстатевих стосунків. Але непродуманий зміст предмету, методична невідповідність курсу ЕПСЖ, відірваність курсу від інших ланок сексуальної соціалізації учнівської молоді, відсутність державної підтримки курсу «Етика і психологія» сімейного життя», декларативний, абстрагований характер проголошення сексуально-сімейних цінностей, низький рівень викладання, непрофесійність у роботі вчителів, їх закомплексованість й удаване святенництво, несприйняття предмету батьками і вчителями – все це й призвело до того, що педагогізація сексуальності провалилась. Загалом радянська педагогіка із завданнями сексуальної соціалізації не впоралась [5].

За останні десятиріччя наукове вивчення статі і сексуальності безумовно просунулось вперед, написані фундаментальні праці теоретичного і прикладного характеру, ведуться дослідження проблеми гендерної та сексуальної соціалізації; статі і сексуальність розглядаються як найважливіші людські характеристики, робляться спроби розробки концепції сексуального і гендерного виховання сучасних школярів. Проблеми сексуальної пе-

дагогіки учнівської молоді знайшли своє відображення в дисертаційних та монографічних дослідженнях вітчизняних педагогів. Ними вивчались такі аспекти даної проблеми: теоретичні основи сексуальної соціалізації (І. Петрище, Л. Слинко); статеве виховання в сім'ї (А. Говорун, Г. Дейнега, О. Шарган); формування правильних міжстатевих стосунків у шкільному колективі (М. Боришевський, В. Вечер, І. Мезеря, В. Черній, В. Поплужний); особливості статево-ролевого самовизначення юнаків і дівчат (В. Васютинський, О. Кікінежді, Ю. Тарнавський, Т. Титаренко,); гігієнічні питання статевого виховання (І. Юнда); формування культури інтимних почуттів (Л. Мороз, Т. Гурлева, Л. Кульчицька); підготовка вчителя до статевого виховання школярів (В. Бойко, О. Главацька, О. Рибалко).

Але, як у педагогічній науці, так і в педагогічній практиці сьогодні існують різні і навіть часом протилежні думки про доцільність сексуальної педагогіки, є як її прихильники, так і противники. Перші підкреслюють важливість формування у дітей статевої свідомості і поведінки, достовірних знань з біології, психології, медицини, що стосуються проблематики статевих стосунків (Т. Говорун, Є. Кащенко, О. Кікінежді, В. Колбановський, І. Петрище). Інші (І. Медведєва, М. Рубінштейн, М. Самарець, Т. Шишова) вважають, що просвіту та виховання дітей варто заборонити, позаяк вони стимулюють ранні статеві стосунки, сприяють аморальній поведінці. Не випадково нинішні програми статевого виховання, як і століття тому, нерідко обмежені фізіологічними та медичними аспектами і нехтують педагогічні, забуваючи про той багатий вітчизняний і зарубіжний психолого-педагогічний спадок, який вимагає вивчення і подальшого переосмислення з урахуванням норм моралі, що змінилися, сучасних умов життя.

Водночас сьогодні окреслене особливе проблемне поле, пов'язане з вивченням питань сексуальної соціалізації, розробкою її концептуальних основ і програмних вимог у системі педагогічної освіти. Основне питання – які знання зі сфери сексуальної поведінки, сексуальної культури можуть скласти зміст сексуальної педагогіки, як вони мають вивча-

тися і як їх необхідно застосовувати в практичній діяльності педагога. Виходячи з цього, предметом сексуальної педагогіки ми визначили закономірності та принципи організації процесу сексуальної соціалізації підростаючого покоління. Це передбачає визначення цілей, змісту, форм, методів сексуальної освіти, статевого виховання та формування сексуальної культури, створення оптимальних умов для різних видів діяльності та спілкування особистості для її підготовки до здорового статевого і передовсім подружнього життя.

Метою сексуальної педагогіки є формування цілісної особистості, що відносить себе до певної статі, здатної усвідомлювати свої психічні і фізіологічні особливості, соціальні і моральні норми і, завдяки цьому, встановлювати оптимальні стосунки з людьми своєї і протилежної статі.

Н. Клуге, німецький дослідник, виділяє наступні проблеми сексуальної педагогіки – прийняття сексуальних ролей, опанування сексуальних норм, навчання соціальним, емоційним і сексуальним моделям поведінки відносно обох статей і сексуальних партнерів, моделювання сексуальних потреб у ніжності і чуттєвості, видів сексуального переживання, засвоєння сексуальних знань тощо [6]. Якщо інтегрувати зарубіжні і вітчизняні підходи, то базовою кінцевою метою сексуальної соціалізації стають профілактика і корекція високо-ризикованої сексуальної поведінки, сексуальне і репродуктивне здоров'я людини, підготовка до виконання сексуальних ролей, що є необхідним компонентом соціального здоров'я суспільства, а також захист дітей і підлітків від можливих сексуальних домагань.

Не треба проводити ретельних тривалих діагностичних досліджень, аби переконатися в тому, що знання школярів зі сексуальної проблематики є примітивними. Як ми й очікували, переважно вони оперують побутовими уявленнями, дуже рідко піднімаючись до наукового рівня. Варто зазначити, що найбільші труднощі у респондентів викликало означення таких понять, як «секс», «статева соціалізація», «сексуальна культура», «статева ідентичність». Від 60 до 90 відсотків опитаних взагалі не змогли дати їм інтерпретації.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дав нам змогу виділити чинники, котрі гальмують сексуальну соціалізацію в школах. Непоправною помилкою сексуальної соціалізації школярів є намагання нав'язати їм асоціативний зв'язок між сексом і небезпекою. На це впливають наступні фактори: страх першого статевого акту; страх перед можливими сексуальними невдачами; негативне ставлення до сексу, що навіюється релігією; страх перед можливою вагітністю чи захворюваннями, що передаються статевим шляхом, тощо. Програми сексуальної соціалізації у школах, якщо вони є, анкети, тренінги побудовані так, щоб розповісти дітям якомога більше про різноманітні відхилення від норми, збочення. Питальники насичені твердженнями про розповсюдженість збочень серед однолітків і в сім'ї, дитячі й дорослі статеві злочини, дитячу проституцію, ранню вагітність. Тобто дітям дається забагато інформації про гріхи як про норму, що негативно позначається на психіці дитини.

Не варто розповідати старшокласникам про можливі сексуальні збочення, щоб не викликати в них небажаної реакції наслідування. В жодному випадку не можна говорити про сексуальність і секс цинічно, грубо. Не дає особливого ефекту інформація про шкоду здоров'ю, яка може бути пов'язана з ймовірним зараженням венеричною хворобою: не всі здатні задумуватися про наслідки своєї поведінки, а тим більше сприймати ймовірність чогось як реальність. Навпаки, сформована висока вимогливість, вибірковість, висока розбірливість щодо можливих об'єктів статевих контактів суттєво обмежують ймовірність самих цих контактів.

Перш ніж розглядати теоретичні аспекти сексуальної педагогіки, доцільно розглянути термінологічні нюанси. Саме слово «сексуальність» походить від латинського «secare», що означає «різати, розрізати» і виражає ідею «розділеності», «половинки», «дуальності». Цей термін означає і механізми статевого розмноження людини, і діяльність органів, які беруть участь у статевому акті, й еротичні ритуали у різних культурах. Поняття ж «секс» ми розуміємо як похідне від поняття «сексуальність», розуміючи під ним практич-

ну реалізацію лібідо. Хоч слова «стать» і «секс» – у європейських мовах формально синоніми, вони і похідні від них прикметники в українській мові часто мають різне значення. «Стать» і «статеві властивості» означають будь-які характеристики (біологічні, психологічні, соціальні та інші) чи явища, пов'язані з диференціюванням чоловічого і жіночого, розрізненням чоловіків і жінок, тоді як «секс» і «сексуальні властивості» мають на увазі сексуально-еротичні почуття і стосунки, стосуються генітально-еротичної сфери (сексуальний потяг, сексуальні переживання, сексуальна поведінка тощо), тобто все те, що пов'язане з інстинктивною потребою в продовженні роду.

Розглядаючи сексуальну соціалізацію, як предмет сексуальної педагогіки, ми чітко диференціюємо такі її складові компоненти: сексуальну просвіту, статеве виховання та формування сексуальної культури. Незважаючи на тісний взаємозв'язок цих компонентів, вони суттєво відрізняються між собою. Їх ототожнення або недостатнє диференціювання часто буває однією з причин труднощів і непорозумінь, що виникають у вихованні дітей різної статі. Особливо заплутаним було питання співвідношення статевого виховання і сексуальної просвіти. Зазвичай і перше, і друге базується на інформації, котру отримують учні. Якщо ця інформація залишається лише на рівні знань, доводиться говорити лише про просвіту. Якщо ж ця інформація сприяє формуванню поглядів, переконань, ціннісних орієнтацій і стійко позначається на поведінці, то можна говорити і про виховання. Тому відділити те, що «виховує», від того, що «навчає», не завжди легко, як неможливо розірвати на частини цілісну життєву ситуацію [7, 32]. При цьому варто відзначити, що статеве виховання і сексуальна просвіта з труднощами пробивають собі дорогу в українському суспільстві. А що стосується формування сексуальної культури, то тут взагалі справжня українська цілина.

Найскладнішою проблемою, яку двадцяте століття залишило у спадщину двадцять першому, є ставлення до дитячої сексуальності. В цьому питанні існує дві протилежні й однаково важливі тенденції. З одного боку,

на противагу середньовічній ідеї іманентної чистоти й асексуальності дитини сучасна наука визнає факт існування дитячої сексуальності, яку повинні враховувати батьки і вихователі, і з якої випливає також право дітей і особливо підлітків на отримання сексуальної інформації. Думка про те, що незнання дітьми цих питань дасть їм змогу довше зберегти цнотливість, досить розповсюджена, але вона хибна. Навпаки, знання різних аспектів сексуальності допомагає дітям свідомо зберегти свою цнотливість.

Надзвичайно важливим у сексуальній педагогіці має стати осмислення ролі і значення сексуальності в житті людини, необхідності її не тільки для відтворення, але і для нормального розвитку особистості: сексуальність неосяжна поза особистістю, як і особистість неосяжна поза сексуальними переживаннями. Не можна допустити однозначного зведення сексуальності до функціонування статевих органів, необхідно демонструвати зв'язок індивідуальної статевої поведінки з культурними нормами, допомогти зрозуміти соціальні і психологічні передумови деяких сексуальних порушень, сексуальних символів і заборон. Сексуальність необхідно розуміти як самостійну якість особистості, не обмежену репродуктивністю. На Заході вже давно усвідомили, що завданням сексуальної педагогіки не може бути розширення біологічних знань про людську сексуальність. Уроки статевого виховання – це не уроки біології. З іншого боку, це не може бути і набором загальновідомих даних про дружбу і кохання.

Коли з раннього дитинства дитину почнуть навчати отриманню радості не лише від простого задоволення природних бажань смачної їжі, тепла, цікавих речей, а й від самостійного регулювання психічних спонукань, створення чогось нового, тоді вона зможе отримати необхідну базу для управління сексуальними бажаннями. Завдання сексуальної соціалізації – допомогти дітям встановити такі стосунки між юнаками і дівчатами, в основі яких лежали б взаємна повага, почуття власної гідності у дівчат, лицарства у хлопців.

Сексуальна педагогіка здатна вирішувати ще одну проблему – навчити юнаків і дівчат

сприймати та розвивати свою сексуальність, і у зв'язку з цим перекопати їх по-справжньому полюбити себе. Якщо людині подобається її тіло, у неї гармонійні думки і спокійна душа, вона вже сексуальна. Тому передовсім важливо намагатися досягти гармонії з самим собою.

Формуючи своє бачення змісту сексуальної соціалізації учнівської молоді, ми вивчали багатий зарубіжний досвід, вибираючи раціональні зерна в програмах різної орієнтації, як ліберальних, так і консервативних. У ліберальних програмах сексуальність розуміється як важлива життєва цінність. Єдина обов'язкова і культивована норма – почуття відповідальності за характер і наслідки сексуальних стосунків. Ці програми містять обговорення медичних і гігієнічних аспектів статево-ролевої поведінки, питання утримання від ранніх статевих контактів, збереження репродуктивного здоров'я. При цьому завдання формування моральних стосунків між підлітками різної статі стає другорядним.

Консервативні програми присвячені формуванню моральних стосунків між статями, утриманню від ранніх статевих контактів як єдино правильному шляху вирішення проблеми. Знання про репродуктивні процеси і функції подаються дуже поступово й обережно: їх рекомендується пояснювати на прикладі рослин, а не тварин, з метою уникнення передчасних уявлень про біологічну природу відтворення людини.

У наших рекомендаціях синтезовано кращі характеристики двох вищезгаданих. Сексуальна соціалізація не повинна і не може починатися з надання абсолютної сексуальної свободи – вона має створити чіткі моделі бажаних установок і поведінки й потурбуватися про їх повну й глибоку інтерналізацію молодими людьми. Допустима сексуальна активність визначається віком, зрілістю і потребами.

Розглядаючи тему сексуальної активності підліткового та юнацького віку, ми констатували наступні явища:

- 1) інтенсивність статевого потягу в цьому віці надзвичайно велика (гіперсексуальність);
- 2) сексуальна активність носить характер, передовсім, експериментування з но-

вою для підлітка функцією, що втручається в його переживання, стосунки;

- 3) необмежені можливості еротичних уявлень і фантазій за обмежених можливостей їх реалізації створюють сильне емоційне поле, що часом підштовхує до екстремальних форм сексуальної поведінки;
- 4) вибух пубертатної сексуальності відбувається при вкрай непідготовленій свідомості, через відсутність належного статевого виховання на ранніх етапах розвитку;
- 5) більшість підлітків стають готовими до сексуальної активності радше фізично, ніж емоційно;
- 6) зі сексуальною активністю пов'язані як здорові (почуття близькості з іншою людиною, фізична насолода, вивчення себе) так і нездорові стосунки (вагітність, венеричні захворювання тощо);
- 7) підліткова сексуальність ще ізольована від інших складових кохання;
- 8) переживання сексуального потягу часто виявляється сильніше самого потягу;
- 9) сексуальність, переставши бути табуованою, вже не пов'язується з девіантною поведінкою;
- 10) передчасне втягування у сексуальні стосунки має, зазвичай, не прогнозовані наслідки. Статевий акт є лише однією з форм вираження сексуальності людини.

Окремі дослідники намагаються обґрунтувати проблему статевого виховання, як проблему правильної організації переключення дитячої енергетики (сублімації). В такому значенні хорошими засобами, на їх думку, можуть виступати інтенсивні заняття спортом, різноманітні захоплення, танці, тощо. У цих порадах немає нічого поганого, але варто зазначити, що ефективність методів такого типу не підтверджена науково, а до того ж їх не можна назвати надійними. На думку польського педагога Єви Люб'янець, не існує способів, за допомогою яких можна було б зменшити сексуальне напруження.[8].

У підлітковому віці головне в статево-вихованні – сформувати правильне ставлення до міжстатевих, у т. ч. сексуальних стосунків. Не можна придушувати в дитині прояви її статевої належності і висміювати прагнення дівчинки до нарядів, прикрас, косметики чи не підтримувати прагнень хлопчика до вдосконалення своїх фізичних можливостей. Але в усьому необхідно прищеплювати почуття міри і хороший смак. Не варто придушувати

інтересу дитини до представників іншої статі.

Підсумовуючи європейський досвід сексуальної соціалізації, ми рекомендуємо для запровадження в Україні наступні її стратегії:

- міждисциплінарний підхід – сексуальна освіта розподілена по декількох шкільних предметах (біологія, географія, філософія, релігія) в різних класах;
- біологічний підхід – сексуальна просвіта здійснюється здебільшого на уроках біології, хоч її елементи можуть вивчатися на інших предметах;
- психосоціальний підхід – в назву предмета входить слово «взаємини». Школярі вітають такий підхід, однак він мало розповсюджений.

Volodymyr KRAVETS
Ternopil

HISTORICAL AND THEORETICAL ASPECTS OF SEXUAL PEDAGOGICS FORMATION

In the article the analysis of the national sexual pedagogics formation is done, the difficulties of understanding the term «sexual pedagogics» are shown; sexual pedagogical discourse of the 20th century is generalized. The ideas of the main trends of sexual socialization of the 1920–30's are analyzed; the causes, which restrained sexual pedagogics development in 1970–80's, are pointed out. The subject and the aim of sexual pedagogics on the modern stage of Ukrainian society development are described, terminological peculiarities are defined. Based on liberal and conservative sexual program analysis the specific recommendations for practical pedagogues are made.

Key words: sex, sexual pedagogics, sexual socialization, sexual education, sublimation.

Владимир КРАВЕЦЬ
г. Тернополь

ИСТОРИЧЕСКИЕ И ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ СТАНОВЛЕНИЯ СЕКСУАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ

В статье сделан анализ становления отечественной сексуальной педагогики, показаны трудности в понимании самого понятия «сексуальная педагогика», обобщен сексуальный педагогический дискурс XX в. Проанализированы идеи основных направлений сексуальной социализации 1920–30-х годов, указаны причины, тормозящие развитие сексуальной педагогики в 1970–80-х гг. Выделены предмет и цели сексуальной педагогики на современном этапе развития украинского общества, оговорены терминологические нюансы. На основе анализа либеральных и консервативных сексуальных программ выработаны конкретные рекомендации педагогам-практикам.

Ключевые слова: секс, сексуальная педагогика, сексуальная социализация, половое воспитание, сексуальное просвещение, сублимация.

Стаття надійшла до редколегії 02.09.2016